

»Herren holder dom over folkene« (Salme 7,9, overs af 1992)

Mit (vort?) kald

Ved indgangen til det ny årtusinde vil jeg redegøre for, hvad mit kald går ud på.

Når jeg ser tilbage på mit lange liv, fyldes jeg af undren over dets forløb, thi Gud har ført mig ad ganske andre veje, end jeg selv ville have valgt. Fra min tidlige barndom havde jeg en længsel efter Gud og tænkte i begyndelsen af min skoletid på, om ikke jeg kunne undgå at synde, hvis jeg lod mig mure inde i et lille rum, således som nogle munke, jeg havde hørt om, havde gjort engang. Jeg skulle snart erfare, at der skulle noget ganske andet og mægtigere til for at bryde syndens magt i mit liv.

Min konfirmation fik stor betydning for mig, også fordi pastor (i 1936 biskop) *Axel Malmstrøm* fortsatte med at holde Bibeltimer for os i private hjem. Hvad disse hjem kom til at betyde for mig, takker jeg den dag i dag Gud for.

Besættelsestiden

I 1941 blev jeg gift med *Thyra Fenger*, som jeg fik 19 lykkelige år sammen med – lykkelige i betydning af rige på kærlighed, glæde og fred – samt rige på Guds ufattelige nåde.

Jeg var blevet juridisk kandidat i 1940 og valgte embedsvejen fremfor advokatvejen.

Den tyske besættelse gjorde et dybt indtryk på os. Mørkelægning og udgangsforbud fik os til at tænke på, hvad vort liv og ægteskab skulle »bruges til«. Det måtte være et enten-eller.

I 1942 lod vi os til forfærdelse for vore folkekirkelige venner døbe – et skridt, der fik større betydning for os, end vi da forstod.

I 1943 fik jeg den tanke hver aften at granske profeten *Jeremias*, der tjente Gud under babylonernes besættelse af landet. Jeg har endnu den notesbog, hvori jeg gjorde alle mine optegnelser.

Besættelsestiden med dens uhyrligheder og grusomheder, med mørkets magt og løgnens herredømme, gav os en forståelse for, at evangeliet ikke er legeværk, selvom det er et glædesbudskab.

Året 1946

Som embedsmand i ministeriet havde jeg tillige et »formiddagsben«, d.v.s. en tjeneste i en ministeriel institution (for mit vedkommende *Landsnævnet for Børneforsorg*) til supplering af lønnen i ministeriet.

Jeg følte, at jeg behøvede endnu mere tid end aftentimerne til at fordybe mig i

Guds ord, og spurgte Thyra, hvad hun ville sige til, at jeg sagde min formiddagsstilling op. Det var hun ganske indforstået med. Vi kunne godt klare os for den løn, jeg oppebar fra ministeriet, hvor jeg var avanceret til fuldmægtig. Lønnen var, så vidt jeg husker, steget til det svimlende beløb af 570 kr. om måneden – svimlende, thi begyndelseslønnen var 250 kr. månedlig.

Nogle dage efter at jeg havde forladt Landsnævnet for Børneforsorg, stod en mand udenfor vor dør i Gammeltoftsgade 16, 3 sal. Han sagde: »Deres Fader tegnede en forsikring for Dem, da De blev født. De er nu fyldt 30 år, og forsikringen er forfaldet til udbetaling!« Han overrakte mig derefter en check, lydende på 3250 kr. 25 øre. Jeg havde ingen anelse om denne forsikring og tog noget betuttet imod checken. Lidt efter sagde Thyra til mig: »Prøv at regne ud, hvor meget et års løn i Landsnævnet for Børneforsorg ville have givet os, hvis du ikke havde sagt din stilling op!«. Vi regnede det sammen ud, og det viste sig, at vi havde givet afkald på 3250 kr. 25 øre. Det var, som om Gud sagde til os: »Tror I, at jeg vil skyldes jer 25 øre?«

Denne erfaring fik skelsættende betydning for mit liv og det kald, som efterhånden så småt begyndte at blive mig åbenbart.

Samme år døde kontorchef *Niels Sørensens*, der havde startet det lille månedsblad »Det salige Håb«. Hans enke søgte først at få den kendte finsk-svenske evangelist *Frank Mangs* til at overtage redaktionen af bladet, men han syntes ikke, han magtede det – så henvendte hun sig til pastor *Mygind*, en kendt, frisindet præst i folkekirken, men han var oppe i årene og sagde nej – så kom hun til mig, og jeg følte, jeg skulle sige Ja, fordi jeg mente, at jeg kunne bruge aftentimerne til at redigere bladet. At jeg skulle fortsætte med det i mere end 50 år, havde jeg ingen anelse om. Vi ændrede efter nogle år bladets navn til *Mod Målet*.

Året 1949

I årene 1946-49 traf jeg nogle beslutninger, der fik langt større betydning for mig, end jeg da forstod. Jeg skal nævne to af dem.

Efter krigen nedsatte regeringen den store *ungdomskommission* med professor *Hal Koch* som formand og departementschef *Axel Skalts*, som jeg havde arbejdet nært sammen med, som næstformand. Jeg

blev udpeget til sekretær for et af de mange udvalg, der blev nedsat under selve kommissionen. I den sad repræsentanter for samtlige politiske partier, alle betydelige ungdomsforeninger samt fra arbejdsgivernes og arbejdstagernes organisationer. Jeg blev hurtigt klar over, at det verdensberømte svenske ægtepar, professor *Gunnar Myrdahl* og hans indflydelsesrige hustru *Alma*, var »stoneangivende« uden selv at være til stede. Kommissionens første sekretær, *Henning Friis* (den egentlige ophavsmand til Socialforskningsinstituttet), og *Axel Skalts* var tro disciple af Myrdahlerne.

De opfattede mennesket som et biologisk-socialt væsen og havde udarbejdet en familie-, kvinde- og socialpolitik i overensstemmelse hermed. Det enkelte menneskes personlige ansvar overfor Gud lodes helt ude af betragtning. De politiske partier bortset fra kommunisterne anså allerede dengang ideologier for noget bras; de havde intet, der var absolut, og var tilbøjelige til at sætte sejlene efter den vind, der for tiden blæste stærkest – og det var den myrdahlske vind. Jeg følte, jeg måtte gøre min stilling op, og kom til det resultat, at jeg ikke ville arbejde for en sag, der allerede var afgjort i overensstemmelse med Myrdahlernes teorier. Jeg skrev derfor til departementschef Skalts og gjorde rede for min absolutte modstand imod Gunnar og Alva Myrdahl. Nogle dage efter kom professor Hal Koch op på mit kontor og talte en times tid med mig, om jeg ikke alligevel ville fortsætte – også fordi jeg så kunne støtte ham på de områder, han anså for væsentlige: f.eks. forbud imod sportsskampe i kirketiden. Han var en ædel og rank personlighed; jeg kunne kun have respekt for ham, men jeg sagde til sidst, at jeg måtte holde fast ved min beslutning.

Jeg var, uden selv at vide det, allerede da på vej ud af ministeriet og embedsvejen.

Den anden beslutning af afgørende betydning traf jeg i slutningen af 1948. Jeg var længe blevet opfordret til at holde nogle Bibeltimer, men havde afvist det, da jeg var travlt optaget i ministeriet og ofte var på embedsrejse omkring i landet. Men nu sagde jeg, at mine venner fra februar 1949 kunne komme hver anden tirsdag i vort hjem. Der meldte sig imidlertid ca. 125 til den første aften, og det havde vi ikke plads til. Jeg lejede derfor et mindre lokale i *Vartov*. Jeg mindes endnu den første aften som totalt mislykket – men næste aften, fjorten dage efter, kom der 200 – vi

måtte til et større lokale. Så kom der 300 – 400 – 500 – vi måtte flytte fra Vartov til KFUKs store sal – derfra til KFUMs festsal i *Borgen* – og jeg undredes meget. Vi annoncerede ikke – gjorde intet for at få folk til at komme – men de strømmede til. Hvad betød det? Thyra og jeg overvejede det – bad om Guds ledelse – og kom til det resultat, at det var Gud, der kaldte mig til en bestemt tjeneste. Denne overbevisning har aldrig forladt mig, end ikke i de sværeste perioder.

Kaldets indhold

Visse grundtræk stod os helt klart fra begyndelsen. De kan kort gengives således:

1. Vi ville aldrig optage en kollekt, aldrig bede mennesker om penge og aldrig antyde noget behov for støtte. Matt. 6,33 lyste for os. Det var ikke nogen vældig »tros-præstation« fra vor side og har aldrig været det – det kunne blot ikke være anderledes. Penge er ikke noget problem for Gud – men det synes menneskehjertene at være. Det er nu 50 år, siden vi havde en garanteret månedlig indtægt, og jeg kan stille og taknemmelig vidne om, at vi aldrig har manglet noget. Vi har også udgivet dette blad uden at kræve noget for det og oplevet, at det er muligt. Vi har vist nok to gange oplevet, at vi »kun« havde to kroner den første januar – men det var tilstrækkeligt den første januar – den tredje januar havde vi en del udgifter, men da kom pengene – vi ved som oftest ikke hvorfor.

2. Vi skulle aldrig organisere os. Helliganden lader sig ikke organisere. Gør vi det, er vi straks på vej bort fra Åndens ledelse. Menigheden er et under. Den er ikke en forening, ledet af en bestyrelse og med en medlemsprotokol. Det har været svært at fastholde dette, thi det strider jo imod al såkaldt sund fornuft og også imod visse Bibelvers om ældste og menigheds-tjenere, når man misforstår dem. Det strider også imod den trang til sikkerhed, som de fleste aldrig kan gøre sig fri af.

3. Vi skulle forblive fremmede og udlændinge her på jorden og derfor aldrig bygge eller anskaffe os et fast samlingssted, en kirke eller et menighedshus. Menigheden er ikke knyttet til et hus, gjort af sten, og dens vidnesbyrd slet ikke. Menighedslivet er ikke blot møder og gudstjenester et bestemt sted, men hverdagens gerning udført der, hvor Herren har sat hver enkelt.

4. Ordet og bønnerne skulle bære *alt* – jeg følte, at jeg ved Guds nåde ikke skulle gøre andet end at »åbne« Skrifterne.

5. Fællesskabet omfattede dybest set *enhver* broder og søster i Herren – anderledes kan det ikke være!

Årene 1950-60

Vi begyndte og havde vældig »succes« – og hurtigt voldsom modstand, især fra folkekirkens side. *Indre Mission* udsendte en skrivelse, hvori de forbød ethvert missionshus i landet at åbne døren for mig. Og nogle nidkære præster krævede, at jeg i *Kristeligt Dagblad* gjorde rede for mit dåbssyn, hvilket jeg straks gjorde, idet jeg påpegede, at det for mit vedkommende (ligesom for Kina Indland Missionens grundlægger *Hudson Taylors*, der også var »gendøber«), ikke var nogen hindring for fællesskab med sande Guds børn af den gængse dåbsopfattelse. Præsterne tilkaldte mig derefter til en samtale i KFUMs Borg, hvor jeg holdt Bibeltimerne, og sagde, at de nu lukkede KFUM for mig. Jeg svarede: »Hvorfor kan det da være, at der over talerstolen i festsalen, hvor jeg forkynnder Ordet, står: *At de alle må være eet* (Johs. 17,21)?« Denne tekst gjaldt efter de gode præsters teologi kun lutheranere. Jeg kunne ikke dy mig for at svare, at det var en ejendommelig Bibeludlægnings – og jeg var også så uartig, at jeg, da vi tog afsked med hinanden, gav dem denne salut: »I har indført minigolf her i jeres højborg og udelukker nu hundredvis af søgende og oprigtige mennesker fra at samles om Guds ord!«

Der var imidlertid andre præster af en ypperligere Ånd, deriblandt pastor *Georg Bartholdy* og biskop *Fuglsang-Damgaard* (læs hans biografi: »*Fra Skyttegravnen til Bispestolen*«). I 1953 holdt vi først på pastor Georg Bartholdys opfordring tre ugers vækkelsesmøder i *Elias-kirken* med den skotske evangelist *James Stewart*. Kirken var stuvende fuld hver aften, og hundredvis af mennesker søgte hjælp. Derefter åbnede biskoppen *Københavns Domkirke* for os – og mon Domkirken har oplevet noget sådant før eller siden? – det strømmede ind med mennesker, og aften efter aften søgte de hjælp.

I 1951 holdt vi vort første stævne på *Nyborg Strand* med omkring 1000 deltagere. Det fortsatte år efter år. Udlandet begyndte at kalde. Jeg fik indgang i *Norge*, *Sverige* og *Finland* – senere også i *Tyskland* – og gennem mine bøger, der blev oversat til mange forskellige sprog (endog portugisisk og rumænsk) nåede det, Gud havde givet mig, vidt omkring, således at Thyra og jeg i 1957 foretog en lang rejse til *Taiwan*, *Hongkong* og *Indien*.

Jo, det første tiår var »succes« efter »succes« – og jeg var så naiv, at jeg ikke kunne forestille mig andet.

Årene 1960-90

Thyra blev syg i efteråret 1959, og ved indgangen til 1960 fik jeg en fornemmelse

af, at nu gik vi svære tider i møde.

Det eneste, som efter min overbevisning ikke måtte ske, skete: Thyra døde. Hun og jeg havde stået sammen i eet og alt, og jeg havde altid tænkt: blot jeg har hende, kan jeg klare alt!

Hendes dødsleje var strålende. Det lyste om hende. En aften, da jeg var dybt nede, sagde jeg til hende: »Hvordan kan du dog være så glad?« Jeg glemmer aldrig hendes svar: »Jeg ligger her og bader mig i Guds kærlighed og beder Ham om at give dig en god hustru, når Han har hentet mig!« – og så lo hun og fortsatte: »Men jeg kan ikke finde nogen anden, der duer til dig, uden mig selv!«

Hendes bøn, som jeg ikke brød mig om, da hun bad den, blev besvaret til fulde, langt ud over, hvad jeg kunne forestille mig: i december 1961 gav Gud mig *Birgitta Tarras-Wahlberg* til hustru – og ligesom jeg ikke havde klaret begyndelsen af min tjeneste uden Thyra, havde jeg ikke klaret de 38 år, jeg nu har haft med Birgitta, uden hende.

Disse 38 år har budt på store glæder, dybe sorger og en næsten uafsluttelig kamp for ikke at svigte »det himmelske syn«, som mit kald er – i hvert fald for mig selv. Birgitta var mere klartseende end jeg. Vi mærkede hurtigt efter vort bryllup en stigende modvilje imod det ord om korset, der er mig betroet – en ulyst til at høre det – der »skulle være noget for de unge« – »de unge skulle mere frem« – jeg håbede, det kun drejede sig om krusninger på vandoverfladen, men det viste sig, som Birgitta gang på gang advarede mig om, at være en direkte afstandtagen fra det, jeg var kaldet til, og som *Kristent Fællesskab* var opbygget på. Nu går man til min bedrøvelse så vidt, at man lader unge være med i at evangelisere ved hjælp af »drama«, rock, mimen.

Jeg vil ikke uddybe det. Tidsånden har sejret. I 1990 vendte flertallet af mine åndelige børn mig ryggen.

Tiden efter 1990

Det blev altså alt andet end »succes« – men underligt nok: det blev ikke åndeligt fattigere.

Det viste sig, at der var en flok, der ikke lod sig løbe over ende af tidsånden og alle dens »fornuftige« argumenter – ja, det viste sig, at der overalt i indland og udland er en flok, der lider under, at de ikke har nogen, der siger NEJ og intet andet end NEJ til tidsånden, der synes at trænge ind i alle organiserede menigheder med den forfærdelige følge, at Guds frygt svækkes, evangeliet forfladiges, og kødet får lov til at råde.

Konsekvenserne bliver stadigt mere tydelige for enhver, der har øjne at se med. I mangfoldige kirker og menigheder

medvirker nu en mængde »begejstrede« unge, der hverken er født på ny eller frygter Gud.

Ved indgangen til det ny årtusinde er menighedslivet på vej til at blive (hvis det ikke allerede er det) en *forført* udgave af, hvad livet og fællesskabet i Kristus i sandhed er.

Lad os se på de 5 sandheder, der blev mit »himmelske syn«, og som i dag står mig klarere og herligere, end da jeg som ung jurist for mere end 50 år siden begyndte at »se« dem.

1. *Penge*. Det er sørgeligt at være vidne til, at »tjenesten« er gjort afhængig af mammon. Det er direkte modsat af Jesu egen tjeneste og apostlenes – og Jesus sagde: »Vil nogen tjene mig, han *følg mig!*« Var mangel på penge nogen sinde en hindring for Jesus – for Paulus – for Peter – for Johannes?

Ved efterårsstævnet i *Harzen* dvælede vi ved Jesu kors. Der var han allerfattigst – allermest ensom – var det en hindring for hans tjeneste? – eller »højdepunktet« af den – var det ikke der, han, udblottet for alt, fuldbyrdede og fuldendte sin tjeneste som Guds tjener?

Er det er vidnesbyrd for verden, når Guds børn ønsker skattefordele og hjælp fra tipsmidlerne, m.v. – når de atter og atter beder om penge?

Lad mig sige til mine brødre rundt omkring: Herrens tanker og veje angående penge er himmelhøjt over vore – og uendeligt bedre – vend om til Ham – vend om, inden det er for sent! HAN formår!

2. *Organisation eller Åndens ledelse?* Ethvert foretagende, der skal udrette noget, må organiseres, så det bliver effektivt under en kompetent ledelse. Det er sandt, når det drejer sig om *foretagender* (foreninger, erhvervsvirksomheder, politiske partier, o.v.s.). Men Guds menighed er ikke et menneskeligt foretagende. Den er et under. Det betyder, at den ikke alene skabes af Kristus, men også kun opretholdes af Ham. Så snart den organiserer sig, begynder den at opretholde sig ved almindelige forståelige midler og ophører med at være underfuld. Den har løsrevet sig fra sin absolutte afhængighed af Herren og støtter sig i stedet for på, hvad menneskelige foretagender støtter sig på: en »klog« og »dygtig« ledelse – helst også økonomiske garantier – pengeindsamlinger – o.s.v. Hvad mener Paulus da, når han taler om at indsætte ældste og menighedstjenere? Det fremgår af betegnelsen »ældste«. Det er ikke noget, han gør dem til, idet han indsætter dem. Det er noget, de har vist sig at være – *ældste* i åndelig henseende – *modne, prøvede, pålidelige*. Har de ikke vist sig at være det, bliver de det slet ikke igennem en indsættelse. Paulus vil ikke organisere menigheden, og Peter fremhæ-

ver, at de ældste ikke må optræde som en bestyrelse, der udsteder ordrer (strengt herrer), men først og fremmest skal øve indflydelse gennem at være eksempler for hele forsamlingen, ikke mindst de unge.

Så snart man danner en kristelig organisation, risikerer man at komme i penge-nes magt.

Det er vanskeligt at skrive ret herom. Jeg kender adskillige strålende kristne, der arbejder i en kristelig organisation. Jeg er ikke herre over deres tro og vil fremfor alt ikke sære dem. Men jeg tror, at også de lider under, at mammon har så stor indflydelse i arbejdet for evangeliet. Det har vist sig, at når først man har dannet en organisation, er det svært for lederne at sige: »Vi har taget fejl! Vi ophæver vor organisation!«

Hvad da med de små forsamlinger, du selv føler dig eet med – ja, hvad har du egentlig udrettet i dine 50 år – hvad har det ført til?

Jeg indrømmer, at den tanke ikke sjældent beskæftiger mig – og jeg kan straks erkende, at jeg har intetsomhelst at rose mig af. Men hver gang den tanke opstår, om jeg alligevel ikke skal finde et kompromis med tidens måde at tjene evangeliet på, bliver den afvist i mit hjerte – jeg ville svigte mit kald og bedrøve Helligånden, om jeg gjorde det. Derfor fortsætter jeg (og endda med uddybet taknemmelighed og glæde) den tjeneste, der ikke er omgivet af succes – som regel sker i svaghed – og i andres bedømmelse ikke fører til noget af betydning.

3. *En kirkebygning, et samlingssted eller hjemløse?* Ville det alligevel ikke være bedre, om I rundt omkring havde et fast sted, hvor I altid kunne mødes? Jeg har på fornemmelsen, at en del af mine kære venner vist nok ville sige: »Jo, det ville være godt!« Men for det *første*: Skulle vi bruge penge dertil? Skulle vi ikke snarere komme de fattige i hu – tænk på dem i *Afrika*, i *Sibirien*! For det *andet*: Finder du noget sted i Det nye Testamente en formaning fra Herren eller hans apostle om at bygge en »kirke« eller et »menighedshus«? Lad os dog stole på, at der altid er en »ovensat« rede til os, hvis vi har brug derfor. Sådan har det i hvert fald været i de forløbne 50 år – måske som en forberedelse på, at menigheden slutter sin historie i *hjemmene*, således som den begyndte den – i trængselstider findes der »kun« sådanne samlingssteder – og de er i øvrigt de bedste, thi der oplever man virkelig, at man er en *familie*!

4. *Ordet og bønnen – er det tilstrækkeligt – skal der ikke mere til?* Guds ord er vor største skat, udtømmeligt i tid og evighed. Det er Ånd og er Liv, når det, vel at mærke, ikke reduceres til en bogstavlærdom, som vi behersker, når vi er

blevet tilstrækkeligt skriftkloge. Når himmel og jord er forgået, fortsætter Guds ord med at tale til os, thi Gud har altid mere at sige os, og alt, hvad Han har at sige sine skabninger, er gemt i Hans ord.

Dette synes mange kirker og forsamlinger at have glemt eller aldrig forstået. Jeg spurgte engang broder *Bakht Singh* ude i *Bangalore* i *Indien*, om forsamlingerne i Indien gjorde noget specielt for studenter og akademikere. »Nej,« svarede han, »vi forkynder Ordet for dem ganske som for andre syndere.« Ordet indeholder, hvad Gud har at sige ethvert menneske, være sig høj eller lav, klog eller ulærd, gammel eller ung.

Det skaber overbevisning om synd – virkelig syndenød – det virker omvendelse og tro på evangeliet – det forstærker Gudsfrygten – det tugter og formaner, nedbryder og opbygger – det fortsætter livet igennem – også på dødslejet taler det – det er det hellige glædesbudskab om vor Herre Jesus – og derfor i åndelig og egentligste forstand altid ordet om Ham og det som korsfæstet. Det formår at berede os til Hans synlige komme i kraft og megen herlighed – det gør os fri af menneskefrygt og af alle de tankebygninger, som vil holde os indelukkede i vor egen lille, selvcentrerede verden – intet andet ord betyder noget evighedsafgørende for os.

Dette ord er i sig selv som Ånd og Liv *Guds kraft*. Vil man »støtte« det med, hvad vor tid nu kan finde på (*drama* – o, hvilket ord, når man tænker på, at samme ord bruges om *Shakespeares* og *Ibsens* værker – *mimen*, *dans*, *gospel rock*, *lysefelter*, m.v. – vi har endnu ikke set alt, hvad man vover at byde Gud og mennesker), da ikke blot afslører man, at man ikke selv værdsætter Guds ord – man forråder det – man holder Gud for nar!

Hvis man siger noget ud over Nej her til, da er det af det onde. Det er ikke blot forkert – det er nedbrydende, skadeligt og forfladigende.

Skal der da ikke være noget for de unge? Jo, det skal der – og det, der skal være for de unge, er Guds ord og bønnen. Derfor skal unge aldrig ledes af unge, men af »ældste«, d.v.s. åndeligt modne og værdige mænd, prøvede i livets skole, thi kun sådanne kan give de unge, hvad de behøver – og det er ikke altid det samme, som hvad de ønsker og helst vil have.

Dette har været og er mit livs kald: at lukke Skrifterne op og lade bønnens Ånd herske og råde.

Min erfaring har lært mig, at det overvejende flertal i kristenheden ser anderledes herpå. Men det ved jeg, at jeg ikke skal.

5. *Hvordan kan fællesskabet da omfatte alle Guds børn, når du siger så afgjort Nej til det, som mange af dem god-*

kender?

At sige Nej til er ikke ensbetydende med at afskrive dem, man siger Nej til. Nogle af dem er Guds børn. At sige Nej er ikke at blive eksklusiv, men at tage et ansvar på sig – ansvaret for deres bedste, som de nu er på vej bort fra. Det skal jeg ikke uddybe – dog vil jeg bemærke, at fasthed ikke behøver at betyde hårdhed. Men sandt er det, at jeg må vogte mit hjerte, at jeg kan blive i den første kærlighed.

Lad mig tilføje, at åndeligt fællesskab efter sit væsen er vidtfavnende, ganske som Helligånden er det. Det omfatter alle, der har Guds Ånd. Det er tillige følsomt og mærker »instinktivt«, når kødet gør sig gældende. Dette altomfattende og dog følsomme fællesskab er ikke sekterisk. Man bedømmer ikke hinanden efter kirkeligt tilhørsforhold – man kender ikke hinanden efter kødet, men efter Ånden. Det er og har altid været berigende for mig »at stå i lære« hos mænd, der i modsætning til mig blev i »traditionen«, men gav mig del i deres åndelige rigdomme.

Til sidst

Hvert menneske må høste konsekvenserne af sit valg (sine valg). Der er ingen personsanseelse hos Gud. Ingen kan und-

drage sig den lov, at hvad et menneske sår, det skal han høste.

Den lov gælder derfor mig. Jeg har tænkt over og bævet for, om jeg har valgt forkert, da jeg sagde NEJ til tidsånden med alle dens »gode«, »velmente« og »fornuftige« forslag om at gøre tjenesten for evangeliet mere »effektiv«, især hvad angår arbejdet med unge mennesker.

Jeg er atter og atter kommet til den erkendelse, at det, jeg skal bæve for, snarere er, om jeg har været tro imod mit kald, som jeg med et paulinsk ord vover at kalde mit »himmelske syn«.

I den korte tid, jeg har tilbage hernede, vil jeg derfor samle mig om netop dette: at findes tro – udholdende – altid rig i Herrens gerning – håbende, at den møje, der måtte være forbundet hermed, ikke skal være forgæves.

Jeg har ingen anelse, om det bliver endnu færre eller flere, der forstår mig og vil være med.

Jeg kan ikke love »succes« – jeg kan end ikke love jordisk lykke og medgang – men jeg kan love et stadigt dybere fællesskab med den levende Herre og Frelser.

Det vil ikke blive nemt at være med. Men så mange, som Herren kalder, ved selv, hvad Herren siger om at tjene Ham.

Det er og forbliver *efterfølgelse!* Den, som vil bevare sit liv i denne verden, mister det, uanset om han kalder sig en kristen, en troende eller ej.

Jeg opfordrer ikke til fanatisme, men til oprigtighed og ansvarlighed. Intet er bedre for en kristen end at være sandheden tro i kærlighed. Lad os, som apostelen *Peter* siger, binde op om vort sinds lænder – lad os, som *Paulus* formaner os til, gøre alt uden knurren og betænkeligheder, for at vi kan blive ulastelige og uden svig, Guds dadelfri børn midt i en vanartet og forvildet slægt, hvor vi skinner som himmellys i verden.

Ikke nemt – nej, men rigt – det er nåde over nåde – en vandring i uafsluttelig fornyelse – en stadig dybere erfaring af Kristi korsmærkede kærlighed, der umuliggør enhver tanke på fortjeneste.

Jeg takker uafslutteligt Gud for alle de dyrebare venner, Han har givet mig. Der er næppe nogen af dem, der ved, hvad han/hun betyder for mig.

Jeg takker også Gud for alle mine modsigere og beder Gud velsigne dem.

Der er ikke noget eller nogen, jeg ikke takker Gud for, thi jeg har dybe erfaringer af, at alt og alle tjener til vort bedste.